

560 ¶ IN DIE SANCTO

usque ad tertium cælum, quod pertinet ad contemplatiuam, **Has** autem duas uitas significauerunt duæ deuote sorores, quæ dominum susceperunt in domum suam, **Martha** scilicet & **Maria**. Vtrasque enim sanctas, utrasque bonas & iustas esse credimus. Sed qualis sit melior, ipse declarare dignatus est, qui teste non eger, dicens: **Maria** optimam partem sibi elegit, quæ non auferetur ab ea &c.

¶ IN FESTO SANCTI

Michaelis archangeli, Matt. XVIII.

¶ In illo tempore accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes: Quis putas maior est in regno cælorum? Et reliqua

Quoties legimus discipulos domini de ordine prioratus inter se contendisse uel interrogasse, nõ liori & inuidiæ deputare debem⁹, sed humane fragilitati ac infirmitati, quippe q̄ rudes erant ac nouelli. q̄a em̄ audierāt eum suã resurrectionem prædicantem, & nondũ spiritus sancti gratia illuminati, cæleste regnum perfecte amare didicerāt, (quia ut ait euāgelista Iohānes, nondũ erat spiritus datus, quia Iesus nondũ fuerat glorificatus) putabãt q̄ ipse resurgens à mortuis, corporaliter regnum teneret, & ipsi honoribus sublimarentur. Vnde passionis illius tempore facta est contentio inter eos, quis eorum maior esset in regno cælorum. **Hac** suspitione seducta fuerat mater filiorũ Zebedai, quando accessit ad dñm, dicens: **Domine**, dic ut sedeãt hi duo filij mei, unus ad dexteram tuam, & alius ad sinistrã

tuā in regno tuo. Hinc Cleophas & alius discipulus, qbus cum dñs post resurrectionē in specie peregrini apparuisset, dicebant: Nos autem sperabamus quod ipse esset redempturus Israel. Et quidam discipulorū interrogantes eum, dicebant: Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israel? Occasio autem interrogandi dñm, quis illorum maior esset in regno cælorum, fortassis ex superioribus acciderat. Nā ut supra euangelista retulit, accesserunt ad Petrum qui di drachma accipiebant, & dixerunt ei: Magister uester non soluit didrachma? Ait, Etiam. Et cū intrasset domum, præuenit eum Iesus, dicens: Quid tibi uidetur Simon? Reges terræ à quibus suscipiunt tributū uel censum? à filiis suis, an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Iesus: Ergo liberi sunt filij. Ne autē scandalizemus eos, uade ad mare & mitte hamum, & cū piscē qui primus ascēderit, tolle: & aperto eius ore, inuenies fraterem illum sumens, da eis pro me & te. Quia ergo alij discipuli uiderant Petrum in redditione cenius domino coæquari, computantes eum illis omniū esse prælatum, in illa hora accesserunt ad Iesum, dicentes: Quis putas maior est in regno cælorū? Sed magister humilitatis, q ait in euangelio, Discite à me quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus uestris, ut ostenderet regnum cælorum non per superbiam, sed per humilitatem esse quærendum, illumq; fore maiore in eo, qui propter deum se humiliat, Aduocans paruulum. statuit eum in medio eorum & dixit: Amen dico uobis. Nisi conuerſi fueritis & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum.] Quod duobus modis potest intel-

ligi. Possumus enim hic paruulum dñm Iesum Christum accipere, qui cum sit magnus & laudabilis nimis, & magnitudinis eius non est finis, ut nos excelsos faceret, paruulus natus ē nobis, & filius datus est nobis. **Et est sensus: Nisi meo exemplo uos humiliaueritis, qui nō ueni ministrari, sed ministrare, & factus sum in medio uestrū sicut qui ministrat, sed nō qui uel quasi recumbēs, regnum cælorum quod humilibus est præparatum, intrare non potestis. Si autē simpliciter quemlibet paruulum intelligamus, facile patet, quia non solum ad humilitatem, sed etiā ad simplicitatē seruandam hoc exemplo nos hortatur.** **Acti diceret: Sicut paruulus iste cui⁹ uobis exemplū proposui, uidens mulierē pulchram nō concupiscit, non alienas diuitias appetit, Iesus non relēdit, nō aliud cogitat, aliud loquitur, & iratus non pperuas tenet discordias, ita & uos nisi talē habueritis innocentiam in mēte, qualem iste habet in corpore, regnum cælorum, quod humilibus & simplicibus est præparatum, intrare nequaquā potestis. Cuius uia nemo superbus gradit, nemo tumidus incedit, quia ardua uia est & angusta, quæ ducit ad uitā, & pauci sunt qui inueniunt eā. Cum ergo ait, [Nisi cōuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli, nō intrabitis in regnū cælorum. Quicumq; ergo humiliauerit se sicut paruulus iste, hic est maior in regno cælorum. Et qui suscepit unum paruulum talem in nomine meo, me suscipit. Qui autē scādalizauerit unū ex pusillis istis &c.] Tale est acti dixisset: Iam si uos delectat locus sublimis, prius exerceat humiliatio uitæ innocentis, non quod apostolos corpore ueller esse paruulos, sed ut innocentiā paruulorū in mēte possiderēt. Huiuscemodi paruulos, dñs suos uolebat esse discipulos, quibus**

MICHAELIS ARCHAN. 563

dicebat: **Sinite paruos uenire ad me, talium est em̄ regnū cælorū.** Et Paulus apostolus talū innocentīā paruulorū suos uolebat habere discipulos, quibus p̄ epistolam præcipiebat, **Nolite pueri effici sensibus, sed malitiā paruuli estote, sensibus aut̄ perfecti sitis.** Talem se nouerat rex propheticus, qui in regali solio sublimis, sed mente humilis dicebat: **Custodiens paruos dñs, humiliatus sum & liberauit me.** Et iterū: **Ludam & uilior fiam plusquā factus sum, & ero humilis in oculis meis.** Paruulus est em̄, qui sibi displicet ut deo placeat, tantoq̄ ante deum erit pulchrior, quanto apud semetipsum erit humilior. **Vñ & subditur: [Quicūq̄ ergo humiliauerit se sicut paruulus iste, hic maior erit in regno cælorū. Habeamus ergo uirtutem humilitatis, si uolumus habere in regno cælorum locum celsitudinis, quoniam sicut saluator ait in euangelio: Omnis qui se humiliat, exaltabitur: & qui se exaltat, humiliabitur. Vnde & nos alibi scriptura admonet, dicēs: Quanto magnus es, humiliare in omnibus, & coram deo inuenies gratiam, Et iterum: Humiliamini sub potenti manu dei, ut uos exaltet in tempore uisitationis. Et ne putares illum esse contemnendum, qui propter deum hic se humiliat, congruam sententiā adiūxit, dicens: [Et q̄ suscepit unū paruulū talem in noīe meo, me suscipit.] Hoc est quod dominus in futurum se promisit dicturū: Quādiu fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis, Et signā ter ait: Qui suscepit unum paruulum talē in nomine meo, me suscipit, Quamuis em̄ nō sit eligendum cui iuxta scripturæ uocem benefacere de beamus, illis tamen qui propter deū parui & humiles esse eligūt, in cuius uitæ moribus Christū esse co-**

gnoscimus, specialem beneuolentiã impendere debemus. Vnde cum pius pater filium instrueret, ait: **Panem tuum & uinum tuum super sepulturam iusti construe, & ne communicaueris ex eo cum peccatoribus.** Et iterũ: **Desudet elemosyna in manu tua, donec inuenias iustũ cui tradas eam.** Hinc & **Apostolus** ait: **Dum tẽpus habemus, operemur bonũ ad omnes, maxime autẽ ad domesticos fidei.** Qui enim bona temporalia illis impendit, in quoru uita & moribus **Christum** habitare cognoscit, profecto illi tribuit, p̄ cuius amore impendit. Vnde bene dicitur, in noie meo. Multi enim bona tẽporalia nõ in noie **Christi**, sed ut laudem hoim captare possint tribuunt, de quibus scriptum est: **Querierunt gloriã hoim magis quã dei.** Et dñs alibi, **Omnia opera sua faciunt ut uideantur ab hominibus.** Et iterum: **Amẽ dico uobis, receperunt mercedem suã.** Et ne ad suscipiendos hospites uel peregrinos pigri remaneremus, seipsum in his suscipi promisit cũ ait: **[Qui suscipet unum paruulum talẽ in noie meo, me suscipit.]** Vñ & ipse alibi dicit: **Qui suscipit prophetã in noie p̄phetae, mercedem prophetæ accipiet. & qui suscipit iustũ in noie iusti, mercedem iusti accipiet.** Et iterum: **Qui uos recipit, me recipit: & qui uos spernit, me spernit.** Sicut autem suscipiẽtibus merces p̄mittitur, ita duris & auaris pœna indicitur, cum subinfertur: **Qui autem scandalizauerit unum de pusillis istis qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundũ maris.**] Vbi considerandũ est, quã graue p̄ctm sit scãdalizare fratrem, qñ etiam scandalizantibus talis uindicta comminatur. **Quod autem ait, Expedit ei ut suspendat mo**

la asinaria in collo eius, & in profundo maris demergatur, iuxta morē provincie loquitur, ubi apud ueteres Iudeos capitalia crimina hoc supplicio puniebantur. Non ergo arbitretur leue p̄b̄m esse scandalū fratris, cū scandalizātibus talis p̄cna p̄dicatur, qm̄ sicut alibi in euangelio ait: Qui dixerit fratri suo fatue, reus erit gehēnæ ignis. Quod se cauere oīno Apostolus ostendit, cū ait: Melius em̄ mihi est non manducare carnem, neq; bibere uinum, neq; aliquid in quo fratrem scandalizem. A quo peccato etiam discipulos suos compescit, dicēs: Quare tu scandalizas fratrem tuum, aut quare spernis illū? Igitur inquantū possumus iuxta Apostoli admonitiōē scandalū fratrum uitare debemus, si autē pro ueritate scādalum oriatur, magis ueritas eligenda est quā scandalum uitādum. Vel certe per molam asinariam quæ pondus habet, sed nullum iter explicat, uolubilis amor seculi exprimitur. Cū ergo ait, Expedi ei ut suspen datur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundū maris, carnales quoq; & mūdi amatores à regimine ecclesiastico prohibet, quoniā melius est, quod mundi amator in seculo uiuēs carnaliter, se solum perdat, quā in regimine ecclesiastico constitutus se & alios peruerse uiuendo ad interitū trahat: quia cuius uita despicitur, restat ut eius p̄dicatio contemnatur, quoniā dum infirmi discipuli patroni sequuntur exemplum, & ipsi pereunt, & illorum p̄ditio in eius caput redundat, qui autor est criminis. Siue certe per molam asinariam doctores intelligunt, quia sicut mola granum tritici frāgitur, ut medulla eius ad sustentationē uel refectionē humanæ naturæ oñdatur, ita quoq; & doctores occultas sentētias

scripturæ sacræ aperientes, interiorē sensum eorū manifestant uel uitam siue refectionem animarum sanctarum. **Væ mundo ab scandalis.** Mundus cui uæ dicitur, nō ille est quem uenit filius hominis querere & saluare, sed ille q̄ in maligno positus est, id est, mundi amatores, de quo dñs alibi ait: Pater iuste, mundus te non cognouit. Qui enim mente & desiderio seculum incolunt, recte mundus appellatur, de quibus Iohannes ait: Mundus transibit & concupiscentia eius. Mundi enim amatores dum propter cupiditates seculi alios non metuunt scandalizare, tamen ipsi scandalum sustinent, aliquando autem corpore, semper autem mente. Et ideo uæ illis, quia ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendū. Quibus per Iacobum dicitur: Qui uoluerit esse amicus huius seculi, inimicus dei cōstituit, ad quos pertinet quod adhuc subiungitur: [Necesse est em̄ ut ueniant scandala, uerū tamen uæ homini per quem scandalum uenit. [Quod autē ait, necesse est, tale ē ac si diceret: Nō potest esse ut scādala nō ueniant. Oportet enim & hæreses esse, sicut ait Apostolus, ut qui probati sunt, manifesti fiāt. Et alia scriptura: Vasa figuli probat fornax, & hoīes iustos tētatio tribulationis. Pacis autem tempore nō facile discerni potest, quis bonus malusue sit. Sed cum scandalizatorū flauerit uērus, faciles & tenuous, p̄iciet quasi paleas ante faciem uēti, grana uero congregabit in horrea Christi. Væ ergo homini illi qui talem se exhibet, ut malum quod uētus est p̄ eius ministeriū impleatur, de quibus dñs ait: Mitter filios hominis angelos suos, & colligent de regno eius om̄ia scandala, & tradent ea in caminum ignis ardentis. Quod faci-

lius intelligimus, si unum ad medium deducamus. Iudam scilicet dñi proditorem, de quo ipse tempore passionis suæ ait: **Filius hois, uadit sicut scriptū est de illo. uæ homini illi per quem tradetur.** **Necessè enim erat, ut filius dei pro nobis passionem sustineret, sed uæ Iudæ, qui nostrum bonum, suum fecit malum.** Et ne aliquis sub occasione proximorum uel amicorū à uia dei sibi recedendum putaret, omnem magister ueritatis errorem tollit cum subiungitur: **Si autē manus tua uel pes tuus scādalizat te, absce de eum et projice abs te.** **Bonum est tibi ad uitam ingredi debilem uel claudum, quàm duas manus uel duos pedes habētem mitti in gehennā ignis.** **Et si oculus tuus scandalizat te, erue illū & projice abs te.** **Bonum est tibi cum uno oculo intrare ad uitam, quàm duos oculos habentem, mitti in gehennam ignis.** **Iuxta literam quātum abhorreat hoc, facile patet.** **Sed cum à litera excludimur, spiritualis sensus est requirēdus.** **Per hoc quod manus, pes, oculus, nostris necessitatibus necessaria sunt, propinquorum & charissimorum affectus in hoc loco designatur.** **Ac si diceret dñs: Si quis tibi fuerit preciosus ut oculus, propinquus ut pes, necessarius ut manus, & à uia dei te recedere psuaserit, huius afforē absce de & abs te projice.** **Melius ē te solū intrare ad uitā, q̄ cum multa turba propinquorū mitti in ignē æternum.** **Quid pficit homini si totū lucret mundū, animæ aut suæ detrimentū patiat?** **Verbi gratia: Blanditur uxor, minat pater, psuadet mater, lachrymat frater & soror, tu autē in uia dñi sta firmus, ne illos inutiliter amādo à dei amore recedas, sed iuxta illud qd̄ alibi ait: Sine mortuos, mortuos suos sepelire, tu autē**

sequere me. Neq; hoc diximus, qđ parentibus & amicis ingrati & inobedientes esse debeamus, sed quādo a uia dei remouere uoluerint, tunc eorum amorem abscondamus a nobis. Ceterum cum eos deum amare cognouerimus, dupliciter a nobis honorādi sunt. **Primum**, quia iusti sunt: deinde, quia propinqui, dñō dicente in lege: **Honora patrem tuum & matrem**, ut bene sit tibi, & longo uiuas tempore. **Hinc** **Apostolus** ait: **Si quis suorum curam non habet, & maxime fidelium, fidem negauit, & est infideli deterior.** Quātam autem solitudinē & curam dominus de his habeat, qui totam spem in eo ponūt, manifestat cū subiungit: **[uidete ne contēnatis unum ex his pusillis.]** **Qui enim pusilli & humiles in præsenti uita propter deum sunt, nequaquam cōtemnendi sunt.** Pusilli nāque sunt, ut diximus, qui coram oculis suis humiles sunt & despecti, de quibus saluator ait in euangelio: **Nolite timere pusillus grex, quia cōplacuit patri uſo dare uobis regnū.** Quisquis ergo tales scādalizare nō meruit, offendit deum qui habitat in illis, sicut ipse p̄ prophetam dicit: **Qui tangit uos, quasi qui tāgit pupillam oculi mei.** **Et iterum: Nolite tangere Christos meos, & in p̄phetis meis nolite malignari.** De quibus ualde dulce est quod adhuc subinfertur, quare nō sine contemnendi: **Dico enim uobis, quia angeli eorum in cælis semper vidēt faciem patris mei qui in cælis est.** In hoc loco discimus, quia unusquisq; fidelium, angelū ob sui custodiam deputatū habet, qui & eū a tērationibus defendit, & in uirtutibus iuuat, sicut **Apostolus** in epistola ad **Hebręos** ait: **Angeli sunt administratorij spūs, in ministeriū missi propter eos, qui hæreditatē capiunt salutis.** **Et Psalmista**

DE MARTYRIBVS

569

de iusto quolibet: Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus uis tuis, & in manibus tollēt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Hinc de **Perro** in Actibus apostolorum legimus, quia cū ab angelo de carcere eductus ianuam pulsare cōpisset, fideles q̄ cōuenerant, dicebant: Nō est **Petrus**, sed angelus eius. Angeli ergo paruulorum semper uident faciem patris, quia si propter nos foras exeunt, ut ab eius uisione nunquam recedant, sicut ipse angelus **Raphael** ad **Thobiam** ait: Ego sum unus de septē spiritibus, qui assistimus ante deum. Et **Daniel**: **Milia millium ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebāt ei.** Angeli enim qui custodes sunt uitæ nostræ, orationes & opera nostra deo nūciare credūtur, sicut angelus ait **Thobia**: **Cum orares, ego obtuli orationes tuas ante deum.** Et **Daniel**: **Ex die qua posuisti cor tuum ad intelligēdum, ut te affligeres in conspectu dei, exaudita sunt uerba tua, & ego ueni propter sermones tuos.** Tu autem domine &c.

DE MARTYRIBVS

bus. **Luca. VI.**

In illo tempore Descēdens Iesus de monte, stetit in loco campestri, & turba discipulorum eius, & multitudo copiosa plebis ab omni Iudæa & Ierusalem. Et reliqua.

Non solum per mysteriū incarnationis de caelo in terram descendens dominus **Iesus Christus**, humanæ infirmitati cōdescendere dignatus est, sed etiam in sanctis suis sermonibus ad humanam ignorantiam instruendā ita doctrinā suā tēperat